

تفسیر موضوعی قرآن کریم

(معنای زندگی، محبت، نماز، زیبایی)

مؤلف: مجید صالحی (دانشیار گروه معارف اسلامی دانشگاه هنر)

ناشر: دانشگاه هنر تهران

باهمکاری: دفتر نشر معارف

سرشناسه	صالحی، مجید، ۱۳۴۲
عنوان و نام پدیدآور	تفسیر موضوعی قرآن (معنای زندگی، محبت، نماز، زیبایی) / مولف مجید صالحی.
مشخصات نشر	تهران: دانشگاه هنر - قم: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها، دفتر نشر معارف، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	۲۲۸ ص.
شابک	۶۰۰۰۰ ریال: ۷-۲۸-۶۵۱۳-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی: فیبا	
یادداشت	کتابنامه
موضوع	تفاسیر شیعه - قرن ۱۴
موضوع	Qur'an - Shiite hermeneutics - 20th century
موضوع	قرآن - علوم قرآنی
موضوع	Qur'an - Qur'anic sciences
موضوع	قرآن - بررسی و شناخت
موضوع	Qur'an - Surveys
شماره افزوده	دانشگاه هنر
شماره افزوده	نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها، دفتر نشر معارف
رده بندی کنگره	BP۹۸
رده بندی دی‌سی	۲۹۷/۱۷۹
شماره کتاب‌شناسی	۵۷۳۹۸۰۴

کلیه حقوق برای دانشگاه هنر محفوظ است.
تهران، خیابان حافظ، خیابان شهید سرهنگ سحابی، بعد از ناطع ۳۰ تیر، شماره ۵۶
تلفن: ۵۶۸۲ ۶۶۷۲ (۰۲۱)
www.art.ac.ir

تفسیر موضوعی قرآن کریم (معنای زندگی، محبت، نماز، زیبایی)

نویسنده: مجید صالحی
صفحه‌آرا: حسین قاسمیان
طراح جلد: آتلیه ۴×۳
ناشر: دانشگاه هنر
شمارگان: ۲۵۰ نسخه
شابک: ۷-۲۸-۶۵۱۳-۶۰۰-۹۷۸
نوبت چاپ: اول، تابستان ۱۳۹۹
قیمت: ۶۰۰۰ تومان

بخش اول: مباحثی از علوم قرآن

درس اول: پیام و معجزه جاودان خداوند	۱۷
هدف درس	۱۷
نیازمندی‌های الهی	۱۷
آشکار کردن بی‌قراری	۱۸
قرآن معجز جاودان الهی	۲۰
جهات اعجاز قرآن	۲۲
خلاصه درس	۲۴
پرسش‌ها	۲۵
درس دوم: کلام ماندگار خداوند برای همه مردم	۲۷
هدف درس	۲۷
قرآن، کلام خداوند	۲۷
عدم تحریف قرآن	۳۰
قرآن برای همه زمان‌ها و مکان‌ها	۳۲
قرآن و پاسخگویی به نیازهای متغیر انسان	۳۴
۱. بطون قرآن	۳۵
۲. قرآن و عترت	۳۷
۳. اجتهاد روشمند	۳۷
زبان قرآن	۳۸
خلاصه درس	۳۹
پرسش‌ها	۴۰
درس سوم: توجه و اهمیت به قرآن	۴۱
هدف درس	۴۱
ویژگی‌های قرآن	۴۱
أنس با قرآن	۴۴

۱. نگاه کردن به قرآن	۴۴
۲. گوش فرادادن به قرآن	۴۵
۳. قرائت قرآن	۴۵
۴. ترجمه قرآن	۴۵
۵. تفسیر قرآن	۴۶
الف. معنای واژه تفسیر	۴۶
ب. نیاز به تفسیر قرآن	۴۶
ج. تفسیر موضوعی و ترتیبی	۴۸
د. تفسیر قرآن به قرآن	۴۹
هـ. تفسیر به رای	۴۹
۶. تدریس در قرآن	۴۹
۷. عما به قرآن	۵۰
خاتمه درس	۵۱
پرسش با	۵۲

بخش دوم: قرآن و معنای زندگی

درس چهارم: معنای زندگی	۵۵
هدف درس	۵۵
منظور از معنای زندگی	۵۵
قرآن و هدفمندی آفرینش	۵۷
هدف آفرینش	۶۲
هدف خداوند	۶۳
هدف جهان	۶۵
خلاصه درس	۶۷
پرسش ها	۶۸
درس پنجم: هدف انسان (۱)	۶۹
هدف درس	۶۹
هدف آفرینش انسان	۶۹
۱. آزمایش	۶۹
۲. معرفت الله	۷۴

خلاصه درس	۷۸
پرسش‌ها	۷۹
درس ششم: هدف انسان (۲)	۸۱
هدف درس	۸۱
۳. عبادت خداوند	۸۱
۴. رحمت پروردگار	۸۴
۵. ملاقات الهی	۸۷
۶. هدف نهایی انسان	۸۸
جمع‌بندی و نتیجه	۹۰
خلاصه درس	۹۱
پرسش‌ها	۹۱
درس هفتم: زندگی دنیا و آخرت	۹۳
هدف درس	۹۳
دنیا برای بهره‌برداری است	۹۳
زینت‌های الهی و روزی پاک برای مومنان	۹۶
زندگی ناپایدار دنیا	۹۸
عده‌ای هدفشان تنها دنیا است	۹۹
مقایسه زندگی دنیا و آخرت	۱۰۱
خلاصه درس	۱۰۴
پرسش‌ها	۱۰۵
درس هشتم: حیات طیبه و آثار آن	۱۰۷
هدف درس	۱۰۷
حیات طیبه	۱۰۷
آثار حیات طیبه	۱۰۹
۱. نوری برای حرکت	۱۰۹
۲. ولایت و یاری خداوند	۱۱۱
۳. عدم ناامیدی و احساس پوچی	۱۱۴
۴. تحمل رنج، هدفمند و همراه نشاط معنوی	۱۱۶
۵. همراه با آرامش	۱۱۸
خلاصه درس	۱۲۰
پرسش‌ها	۱۲۱

بخش سوم: قرآن و محبت	
۱۲۵ درس نهم: محبت مسلمانان با یکدیگر	۱۲۵
هدف درس	۱۲۵
معنای محبت و سبب آن	۱۲۵
دین یعنی محبت	۱۲۷
تشخیص محبوب خیر	۱۳۱
تنها شایسته محبت	۱۳۲
خلاصه درس	۳۴
پرسش‌ها	۱۳۵
درس دهم: عشق حق و عشق باطل	۱۳۷
هدف درس	۱۳۷
عشق به خداوند	۱۳۷
نشانه عشق به خدا	۱۴۰
راه‌های ایجاد و افزایش محبت خدا	۱۴۲
آن چه محبتش موجب خداست	۱۴۴
آنچه نباید دوست داشت	۱۴۶
خلاصه درس	۱۴۸
پرسش‌ها	۱۴۹
درس یازدهم: محبوب و نامحسوب خداوند	۱۵۱
هدف درس	۱۵۱
معنای الله یُحِبُّ	۱۵۱
محبوبان خداوند	۱۵۲
۱. پاکان	۱۵۲
۲. نیکوکاران	۱۵۳
۳. پرهیزکاران	۱۵۳
۴. متوکلان	۱۵۴
۵. صابران	۱۵۵
۶. مُقْسِطین	۱۵۵
۷. توانیین	۱۵۶

۸. رزمندگان در راه خدا	۱۵۷
آن‌ها که خدا دوستشان ندارد	۱۵۸
۱. کافران	۱۵۸
۲. ظالمان	۱۵۹
۳. مفسدان	۱۵۹
۴. معتدین	۱۶۰
۵. مسرفان	۱۶۱
۶. زحین	۱۶۲
۷. خائن و خَوّان	۱۶۴
۸. مختال فخور	۱۶۴
۹. مستکبران	۱۶۵
۱۰. بانگ برآوردن بدعتی	۱۶۵
خلاصه درس	۱۶۶
پرسش‌ها	۱۶۸

بخش چهارم: قرآن و نماز

درس نوازدهم: نماز	۱۷۱
هدف درس	۱۷۱
نماز یاد خداوند	۱۷۱
نماز فریضه‌ای در همه حال	۱۷۲
نماز بازدارنده از گناه و زشتی	۱۷۳
نماز پاک کننده گناهان گذشته	۱۷۵
خشوع مؤمنان در نماز	۱۷۶
جهنم سزای بی‌نماز	۱۷۷
فلسفه نماز	۱۷۸
خلاصه درس	۱۸۱
پرسش‌ها	۱۸۲
درس سیزدهم: تفسیر سوره فاتحه الكتاب و سوره اخلاص	۱۸۳
هدف درس	۱۸۳
تفسیر سوره فاتحه الكتاب (حمد)	۱۸۳

تفسیر سوره اخلاص (توحید)	۱۹۳
خلاصه درس	۱۹۵
پرسش‌ها	۱۹۷

بخش پنجم: قرآن و زیبایی

درس چهاردهم: خداوند زیبا، آفریدگار زیبایی‌ها	۲۰۱
هدف درس	۲۰۱
واژه زیبایی	۲۰۱
زیباترین صفات، برای خدا	۲۰۳
آفریده‌های خداوند زیبایی‌اند	۲۰۵
زیباترین آفریده خداوند	۲۰۷
خلاصه درس	۲۰۹
پرسش‌ها	۲۱۰
درس پانزدهم: زیبایی معنوی و مادی	۲۱۳
هدف درس	۲۱۳
زینت زمین برای آزمایش انسان	۲۱۳
زیبایی‌های اخلاقی	۲۱۶
زیبایی رنگ و لباس	۲۱۹
خلاصه درس	۲۲۱
پرسش‌ها	۲۲۲

کتابنامه	۲۲۳
----------	-----

قرآن کلام خداوند برای هدایت همه مردم تا روز قیامت است. قرآن تجلی خداوند و کتاب انسان سازی است. انبیا آمده‌اند تا انسان بالقوه را انسان بالفعل کنند. به وسیله قرآن مردم از ظلمت (جهل، شرک، نفاق، حسد، کبر، ظلم، ...) به سوی نور بیرون آورده می‌شوند. قرآن، فرقان یعنی جداسازنده حق از باطل است. انس با قرآن و نفوذ معارف قرآن در دل و جان، موجب تقان نظری و عمل بدان موجب فرقان عملی می‌شود. یعنی قلب او به حق گرایش پیدا کرده، دوستدار آن می‌شود، و از باطل گریزان شده و از آن بدش می‌آید.

قرآن درمان دردهای روحی ماست. قرآن، بزرگ‌ترین بیماری‌ها را که کفر و نفاق و انحراف و گمراهی است، درمان می‌کند. قرآن، خیرخواهی است که خیانت نمی‌کند، راهنمایی است که گمراه نمی‌داند و گونده‌ای است که دروغ نمی‌گوید. انسان بدون قرآن، غنایی و پس از قرآن فقری ندارد.

با توجه به اهمیت قرآن، ضرورت دارد، مسلمانانی از آن بهره‌مند گشته و با آن انس گیرند. قرآن نعمت گسترده‌ای است که هر کس، به اندازه ظرفیت و تلاش خود می‌تواند از آن استفاده کند. انسان تا روزی که زنده است نباید لحظه‌ای از نور و هدایت قرآن بی‌بهره بماند بلکه هر روز باید بهره‌مندی‌اش را از دریای معارف قرآنی بیشتر نماید.

آشنایی با تفسیر آیات قرآن کریم، یکی از مهم‌ترین راه‌های ساختن مفاهیم قرآن است. به کمک دانش تفسیر، مفاهیم و معارف قرآن آشکار و دستورها، احکام و حکمت‌های آن استخراج می‌گردد. بنابراین تفسیر نوعی تلاش فکری به منظور بیان معانی آیات قرآن و کشف مقاصد و مفاهیم آنهاست. مفسران می‌کوشند موانع و حجاب‌هایی را که در مسیر مختلف در مسیر درک حقایق قرآنی قرار دارد، بردارند.

یکی از شیوه‌های تفسیر قرآن، تفسیر موضوعی آن است. تفسیر موضوعی یعنی آیات مختلفی که درباره‌ی یک موضوع در سرتاسر قرآن مجید در حوادث و فرصت‌های مختلف آمده است جمع‌آوری و جمع‌بندی گردد، و از مجموع آن، نظر قرآن درباره‌ی آن موضوع و ابعاد آن روشن گردد.